

طراحی و اعتباریابی مقیاس عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها

سارا استوار: گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

زنیت نیک‌آین: گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مستول) dr.zinatnikaeen@gmail.com

علی زارعی: گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

فریده اشرف گنجویی: گروه مدیریت ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

کلیدواژه‌ها

اماکن ورزشی-تفریحی،
کودکان،
نوجوانان،
مقیاس،
طراحی ابزار

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۱۹
تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۷/۰۹

زمینه و هدف: این پژوهش با هدف ساخت و اعتبار سنجی ابزاری برای ارزیابی و سنجش طراحی و اعتباریابی مقیاس عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه کودکان و نوجوانان شهر تهران تشکیل دادند. به منظور برآورد حجم نمونه از نرم‌افزار تعیین حجم نمونه استفاده شد، بر همین مبنای حجم نمونه تعداد ۴۵۰ نفر برآورد گردید.

روش کار: پژوهش حاضر از نوع توصیفی بوده و از نوع مطالعات همبستگی می‌باشد. روابط صوری و محتوایی پرسشنامه ۳۱ سوالی عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها، توسط گروهی از اساتید صاحب‌نظر و روابط سازه آن به وسیله تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تاییدی مبتنی بر مدل معادلات ساختاری تأیید گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS Sample Power و Spss Amos استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که نتیجه آزمون کرویت بارتلت در سطح معناداری ($Sig=0.001$) بوده و این بدان معنا است که متغیرها به اندازه کافی همبستگی بالایی دارند تا پایه منطقی برای تحلیل عاملی اکتشافی فراهم آورند. همچنین نتایج شاخص‌های برآش مدل اندازه‌گیری نشان داد که پرسشنامه عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها از شرایط مطلوبی برخوردار می‌باشد.

نتیجه‌گیری: به طور کلی نتایج پژوهش حاکی از آن است که با استفاده از پرسشنامه عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها می‌توان به طور قابل قبولی خصیصه‌های پرسشنامه را مورد اندازه‌گیری قرار داد. استفاده از این پرسشنامه می‌تواند راه گشایی بسیاری از تحقیقاتی باشد که در آنها اندازه‌گیری عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار خواهد بود.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی ندارد.

شیوه استناد به این مقاله:

Ostovar S, Nik Aeen Z, Zarei A, Ashraf Ganjouei F. Designing and Validating the Scale of Factors Affecting the Presence of Children and Adolescents in Sports and Recreational Places in Parks. Razi J Med Sci. 2024(30 Sep);31:118.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en>).

*انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با [CC BY-NC-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) صورت گرفته است.

Original Article

Designing and Validating the Scale of Factors Affecting the Presence of Children and Adolescents in Sports and Recreational Places in Parks

Sara Ostovar: Department of Sports Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
Zinat Nik Aeen: Department of Sports Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (*Corresponding Author) dr.zinatnikaeen@gmail.com
Ali Zarei: Department of Sports Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
Farideh Ashraf Ganjouei: Department of Sports Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abstract

Bakcground & Aims: Due to the expansion of urbanization and human distance from nature, people gradually got involved with problems that challenge their health. Depression, weight gain, being away from society, especially among teenagers and children, are among the disadvantages of being away from nature. The development of cities is considered a manifestation of the life of current societies, and behind this face of growth and development, many problems have affected the health and well-being of citizens. In fact, one of the problems of today's cities is related to safety and social health issues. Undoubtedly, green spaces and city parks should be considered among the most essential factors of the sustainability of natural and human life in today's urbanization. The aim of this research was to build and validate a tool for evaluating and measuring the design and validation of the scale of factors affecting the presence of children and teenagers in sports-entertainment places of parks. The statistical population of this research consisted of all children and adolescents in Tehran. In order to estimate the sample size, the software for determining the sample size was used, based on this, the sample size was estimated to be 450 people.

Methods: The current descriptive-correlational research is a survey research type and one of the applied researches that was conducted in the field. According to a list of the most important variables mentioned in university articles and books, which are valid in terms of scientific documentation and in terms of number, they were the most repeated in relation to the factors affecting the presence of children and teenagers in sports-entertainment places of parks. was studied; Supplementary data was collected based on the documents and used to set the theoretical foundations of the research. Based on these findings, the research measurement tool was identified with 31 items. After extracting these items and receiving the expert opinion of experts (9 sports management professors) about the formal and content validity of the questionnaire and making corrections, the final questionnaire with 3 dimensions, 31 questions and 8 components with a five-point Likert scale (completely disagree to completely agree). All data analysis was done using Spss, Spss Sample Power and Amos software.

Results: The results of the descriptive findings showed that out of 450 people in the statistical sample, 0.50% were boys and 0.50% were girls. Also, most of the research samples were in the age range between 14 and 15 years with a frequency (35.1%) and the lowest in the age group between 13 and 14 years with a frequency (15.1%). Most of the research samples had a family income (46.7) between 11 and 15 million, and a smaller percentage had a family income (3.8) less than 5 million. (37.8 percent) of the research statistical sample 1-2 times a week, (28.7 percent) 2-4 times a week, (8.2 percent) 4-6 times a week, (10.7 percent) every day and (14.7 percent) visited the park on the weekend, (46.9 percent) from the statistical sample of the study walking, (17.1 percent) cycling, (25.3 percent) private car and (10.7 percent) had chosen a city vehicle for the distance to the park. In the end (5.6 percent) of the statistical sample of the research, watching

Keywords

Sports-Recreational Facilities, Children, Adolescents, Scale, Instrument Design

Received: 08/06/2024

Published: 30/09/2024

scenery, (26.7 percent) walking, (15.1 percent) running, (7.3 percent) walking with pets, (19.3 percent) Exercising and physical activity (physical fitness) and playing ball games (0.26%) were among their favorite activities when they were in the park. The results showed that the result of Bartlett's sphericity test was at a significant level ($Sig=0.001$) and this means that the variables have a high enough correlation to provide a logical basis for exploratory factor analysis. Also, the results of the fit indices of the measurement model showed that the questionnaire of the factors affecting the presence of children and teenagers in sports-entertainment places of parks has favorable conditions.

Conclusion: The questionnaire of the factors affecting the presence of children and teenagers in sports-recreational places of parks was confirmed with 3 dimensions, 31 questions and 8 components with a five-point Likert scale (completely disagree to completely agree). One of the important features of any test is the reliability and validity of the test, the findings showed that the mentioned questionnaire is a reliable tool in the field of sports management and sports management researchers can use it in their research. Other findings indicated that the fit indices of the questionnaire measuring the factors affecting the presence of children and teenagers in sports-entertainment places of parks have favorable conditions. In general, the results of the research indicate that by using the questionnaire of the factors affecting the presence of children and teenagers in the sports-recreational places of the parks, these characteristics can be reliably measured. The use of this questionnaire can be the opening of many researches in which the measurement of factors affecting the presence of children and teenagers in sports-entertainment places of parks will be of special importance. In the last several decades, health has been recognized as a human right and a social goal in the world. That is, health is necessary to satisfy basic human needs and should be accessible to all humans. And according to the opinion of Mahsandeh (2009), who believed that quality of life is a broader concept than health. Therefore, it seems that today's car life has caused people, especially students, to be less active and spend more of their time playing computer games and watching TV. Even according to the results of the descriptive statistics of the research, which showed that more than 25% of people use personal vehicles to go to the park, and this indicates that the society has become sedentary.

According to the obtained results, it is suggested that cultural outreach should be provided for the presence of more students in sports-recreational places of parks in schools to increase their general awareness. It is suggested that the officials provide more sports-recreational facilities in the parks so that students who are less financially well off can make the most of these facilities. It is suggested to build new parks in such a way that they can be accessed more easily and with higher security, so that families are encouraged to allow their children to participate in sports-recreational activities in the parks without worry. Do. Considering that one of the favorite activities of the students in the research samples was playing ball games when they were in the park, it is suggested that there should be an environment in the parks so that the students can play ball games. They should make a ball and if there is any, their quality should be improved.

Conflicts of interest: None

Funding: None

Cite this article as:

Ostovar S, Nik Aeen Z, Zarei A, Ashraf Ganjouei F. Designing and Validating the Scale of Factors Affecting the Presence of Children and Adolescents in Sports and Recreational Places in Parks. Razi J Med Sci. 2024(28 Sep);31:116.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en>).

*This work is published under CC BY-NC-SA 4.0 licence.

در تایید این موضوع ژو (Zhu) و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی ورزش و فضاهای شهری در اروپا پرداخته‌اند. نتایج این تحقیق نشان دادند که فضاهای شهری به عنوان یکی از مهمترین مکان‌های ورزشی در اروپا محسوب می‌گردند و دولتها باید از نظر تسهیلات این فضاهای را تقویت کنند؛ بطوری که این فضاهای از نظر باورهای مردم و دستگاه‌های ورزشی نیز دارای اصول و معیارهای استاندارد باشند. همچنین ارائه خدمات و ویژگی‌های محیطی می‌تواند بر نشاط پارک‌ها تاثیر بگذارد. با این حال تحقیقات کمی به بررسی ویژگی‌های پارک‌ها و رابطه آن با ابعاد سلامت روانی و جسمانی استفاده کنندگان پرداخته‌اند (۷). در مطالعه دیگری سه دسته ویژگی ۱) ویژگی‌های همسایگی، ۲) ویژگی‌های پارک و ۳) ویژگی‌های استفاده کنندگان را به عنوان عوامل موثر در جذب کودکان به پارک‌ها معرفی و شناسایی کرد (۸). همچنین محققان نشان دادند که نزدیکی به پارک، امنیت و طراحی آن در بهبود سلامت استفاده کنندگان از فضای ورزشی-تفریحی تاثیر به سزایی دارد (۹). بنظر می‌رسد با توجه به اینکه امروزه، ورزش به عنوان یکی از عوامل تامین کننده سلامت جسمانی و روانی افراد جامعه محسوب می‌شود و می‌تواند نقش بسزایی را در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی ایفا می‌کند (۸). بنابراین تحقیق در این زمینه از اهمیت بالایی برخوردار است. با توجه به تأثیر حضور در فضای سبز و انجام فعالیت ورزشی و نیز با عنایت به نبود یک ابزار استاندارد جهت سنجش عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها با انجام پژوهش حاضر در پی طراحی و اعتبارسنجی چنین پرسشنامه‌ای برآمدیم. با ید عنوان نمود که مدیران وزارت ورزش و جوانان، شهرداری‌ها و پژوهشگران می‌توانند با استفاده از اطلاعات پژوهش حاضر به تأثیر حضور در فضای سبز و انجام فعالیت ورزشی خود پرداخته و از طریق آن راهکارهای مناسب را ارائه نمایند و موجبات رشد افزایش سلامت عمومی را فراهم آورند. از این رو سوال اصلی پژوهش این خواهد بود که آیا مقیاس اندازه‌گیری عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها از اعتبار لازم برخوردار است؟

مقدمه

با توجه گسترش شهرنشینی و دوری انسان از طبیعت، انسان‌ها به مرور با مشكلاتی درگیر شدند که سلامتشان را به چالش می‌کشد. افسردگی، افزایش وزن، دوری از اجتماع خصوصاً در بین نوجوانان و کودکان از جمله مضرات دوری از طبیعت است (۱). توسعه شهرها، جلوه‌ای از زندگی جوامع کنونی محسوب می‌شود و در پس این چهره رشد و توسعه، مشکلات متعدد سلامت و رفاه شهروندان را متأثر ساخته است. در حقیقت یکی از معضلات امروزی شهرها به مسائل اینمی و سلامت اجتماعی مرتبط می‌باشد. بی‌تردید فضای سبز و پارک‌های شهری را باید در زمرة اساسی ترین عوامل پایداری حیات طبیعی و انسانی در شهرنشینی امروز به شمار آورد (۲). مشاهدات متعددی نشان از ارتباط فضای سبز و وضعیت سلامت و شادابی در جوامع مختلف شهری دارد (۳). در این خصوص یه (Yeh) و همکاران (۲۰۱۶) نشان دادند که فعالیت بدنی در فضاهای ورزشی سبز دارای مزایای جسمی، روانی و عاطفی می‌باشد (۴). همچنین ولچ (Wolch) و همکاران (۲۰۱۴) نیز معتقد بود که حضور در پارک و فضای سبز شهری یادآور حضور انسان‌های گذشته در طبیعت است و اینگونه تصور می‌شود که این عامل در ارتقاء وضعیت فعالیت بدنی و کاهش عوامل بیماری‌زای جسمی و روحی و به تبع آن افزایش استانداردهای مربوط به کیفیت زندگی، نقش مهمی دارد (۵) و بعضی دیگر معتقدند که صرف حضور در فضای سبز تاثیری روی سلامت روانی افراد نداشت، بهبود سلامت روان و کیفیت زندگی در گرو حضور فعالانه در فضای سبز و انجام فعالیت‌های بدنی و البته بیشتر از ۴ بار در هفته است به بیان دیگر کیفیت اندک و منفعلانه در فضای سبز تاثیری در بهبود کیفیت زندگی نخواهد داشت (۳). از دیگر عوامل موثر در این بین که در پژوهش‌های گوناگون بدان اشاره شده وجود فضای سبز متعدد، دسترسی آسان به آنها و همچنین ویژگی‌های فضاهای تفریحی- ورزشی است. نزدیکی به پارک، امنیت و طراحی آن در بهبود سلامت استفاده کنندگان از فضاهای ورزشی-تفریحی تاثیر بسزایی دارد. فضاهای ورزشی-تفریحی هم چنین می‌توانند مکان بسیار مهمی برای گسترش فعالیت‌بدنی فراهم کنند (۶).

کشیدگی که در بازه (۲ و -۲) بودند، می‌توان گفت که داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار هستند. کلیه تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزارهای Amos و Spss انجام گرفت. می‌توان دلایل انتخاب نرم افزار آموس را این گونه بیان کرد که مدل سازی معادله ساختاری را به شیوه‌ای ترسیمی ارائه می‌دهد به نحوی که می‌توان به سرعت مدل‌ها را تعریف، محاسبات را انجام و در صورت نیاز آنها را به سادگی اصلاح کرد. نرم افزار آموس به خوبی می‌تواند بر اساس جدیدترین روش‌های آماری در مورد نحوه برخورد با داده‌های مفقود شده به جایگزینی آنها دست زند.

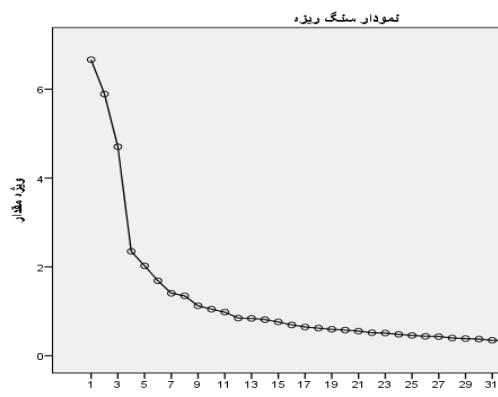
یافته‌ها

نتایج حاصل از یافته‌های توصیفی نشان داد که از ۴۵۰ نفر نمونه آماری، ۵۰٪ درصد را پسران و ۵۰٪ درصد را دختران تشکیل دادند. همچنین بیشتر نمونه‌های پژوهش در محدوده سنی بین ۱۴ تا ۱۵ سال با فراوانی (۳۵٪ درصد) و کمترین در رده سنی ۱۳ تا ۱۴ سال با فراوانی (۱۵٪ درصد) قرار داشتند. سطح بیشتر نمونه‌های پژوهش در مورد درآمد خانواده (۴۶٪) ۱۱ تا ۱۵ میلیون و درصد کمتری دارای سطح درآمد خانواده (۳٪) کمتر از ۵ میلیون بود. (۷٪/۸ درصد) از

روش کار

پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی، از نوع تحقیقات پیمایشی و از جمله پژوهش‌های کاربردی می‌باشد که به صورت میدانی انجام شد که دارای کد اخلاق در IR.IAU.SARI.REC.1402.212 پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه کودکان و نوجوانان شهر تهران که از اماکن ورزشی- تفریحی پارک‌های منطقه‌ای استفاده می‌کردند، بود. در نهایت تعداد ۴۵۰ نفر بعنوان نمونه از طریق نرم افزار تعیین حجم نمونه انتخاب شدند. سپس فهرستی از مهم‌ترین متغیرهای مطرح شده در مقالات و کتب دانشگاهی که به لحاظ مسندات علمی، معتبر و از نظر تعداد، بیشترین تکرار را در ارتباط با عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی- تفریحی پارک‌ها داشتنند مورد مطالعه قرار گرفت؛ داده‌های تکمیلی براساس مستندات جمع‌آوری و برای تنظیم مبانی نظری پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. با استناد از این یافته‌ها ابزار اندازه‌گیری پژوهش با ۳۱ گویه شناسایی شد. پس از استخراج این گویه‌ها و دریافت نظر کارشناسی صاحب‌نظران (۹ نفر از اساتید مدیریت ورزشی) در مورد روایی صوری و محتواهی پرسشنامه و انجام اصلاحات، پرسشنامه نهایی با ۳ سوال و ۸ مولفه با مقیاس پنج ارزشی لیکرت (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) تهیه شد. در ادامه در یک مطالعه مقدماتی، پایایی پرسشنامه با استفاده از ضربی همبستگی آلفای کرونباخ (ویژگی همسایگی = ۰/۷۸ ویژگی‌های پارک = ۰/۸۰ و ویژگی‌های رفتاری استفاده کنندگان = ۰/۸۱) برآورد شد. در نهایت، پرسشنامه در دو بخش مشخصات فردی و بخش سؤالات اصلی پرسشنامه (حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی- تفریحی پارک‌ها) بین نمونه‌های پژوهش توزیع گردید. در این پژوهش به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آماری توصیفی و استنباطی استفاده گردید. همچنین به منظور بررسی روایی سازه ابزار اندازه‌گیری از تکنیک تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. با توجه به نتایج بدست آمده از آزمون چولگی و

جدول ۱- شناخت امکان تحلیل عاملی بر روی داده‌ها		
معناداری	بارتلت	KMO
.۰۰۱	۸۴۵۳/۵۸۳	.۰/۸۵۶

نمودار ۱- عاملهای استخراج شده با استفاده از نمودار سنتگریزه

معنادار برخوردار بودند و در دامنه ۰/۵۷ تا ۰/۶۹ قرار داشتند، عامل اول را می‌توان شاخص وضعیت اجتماعی-اقتصادی منطقه نامید. کلیه سوالات عامل دوم، که چهار سوال داشت از بارهای معنادار برخوردار بودند و در دامنه ۰/۵۱ تا ۰/۶۸ قرار داشتند، این عامل شاخص نحوه دسترسی و استفاده ساکنین از وسائل نقلیه نامیده شد. لازم به ذکر است که عامل اول و دوم به عنوان بعد ویژگی‌های همسایگی در نظر گرفته شد. کلیه سوالات عامل سوم، که سه سوال داشت از بارهای معنادار برخوردار بودند و در دامنه ۰/۴۷ تا ۰/۶۳ قرار داشتند، این عامل شاخص امکانات و برنامه‌های تفریحی فعال نامیده شد. کلیه سوالات عامل چهارم، که سه سوال داشت از بارهای معنادار برخوردار بودند و در دامنه ۰/۶۷ تا ۰/۶۹ قرار داشتند، این عامل شاخص اینمی نامیده شد. کلیه سوالات عامل پنجم، که شش سوال داشت از بارهای معنادار برخوردار بودند و در دامنه ۰/۵۷ تا ۰/۶۸ قرار داشتند، این عامل شاخص وسعت و مناظر پارک نامیده شد. کلیه سوالات عامل ششم، که پنج سوال داشت از بارهای معنادار برخوردار بودند و در دامنه ۰/۵۸ تا ۰/۸۹ قرار داشتند، این عامل شاخص امنیت و شرایط نگهداری پارک نامیده شد. لازم به ذکر است که عامل سوم، چهارم، پنجم و ششم به عنوان بعد ویژگی‌های پارک در نظر گرفته شد. کلیه سوالات عامل هفتم، که سه سوال داشت از بارهای معنادار برخوردار بودند و در دامنه ۰/۴۸ تا ۰/۹۱ قرار داشتند، این عامل شاخص تمایل رفتاری به تفریحات فعال یا منفعل نامیده شد. کلیه سوالات عامل هشتم، که چهار سوال داشت از بارهای معنادار برخوردار بودند و در دامنه ۰/۷۷ تا ۰/۸۸ قرار داشتند، این عامل شاخص تمایل به تعاملات اجتماعی نامیده شد. لازم به ذکر است که عامل هفتم و هشتم به عنوان بعد ویژگی رفتاری استفاده‌کنندگان در

نمونه آماری پژوهش ۲-۱ ۲۸/۷ بار در هفته، (۲-۴ درصد) ۴-۲ بار در هفته، (۸/۲ درصد) ۴-۶ بار در هفته، (۱۰/۷ درصد) هر روز و (۱۴/۷ درصد) آخر هفته به پارک مراجعه داشتند، (۴۶/۹ درصد) از نمونه آماری پژوهش پیاده روی، (۱۷/۱ درصد) دوچرخه سواری، (۲۵/۳ درصد) اتومبیل شخصی و (۱۰/۷ درصد) وسیله نقلیه شهری را برای مسافت تا پارک انتخاب کرده بودند. در آخر (۵/۶ درصد) از نمونه آماری پژوهش تماشای مناظر، (۲۶/۷ درصد) قدم زدن، (۱۵/۱ درصد) دویدن، (۱۹/۳ درصد) در روزش کردن و فعالیت بدنی (آمادگی جسمانی) و (۲۶/۰ درصد) انجام بازی‌های توپی، جز فعالیت‌های مورد علاقه در هنگام حضور در پارک دانستند. در ادامه روایی سازه اعتباریابی پرسشنامه عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها از طریق تحلیل مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریمکس انجام شد. ابتدا مفروضات آزمون شامل شاخص کایسر-مایر-اولکین (KMO) و کرویت بارتلت بررسی و در نهایت تحلیل مؤلفه‌های اساسی با روش واریمکس انجام پذیرفت. همچنین از تحلیل عاملی اکتشافی جهت تایید مؤلفه‌های عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها استفاده شد. سپس برای تایید سوالات از تحلیل عامل تاییدی استفاده گردید. مقدار شاخص کایزر-مایر-اولکین (KMO) برابر با ۰/۸۵۶ و بزرگتر از ۰/۷۰ می‌باشد. این شاخص کافی بودن یا نبودن آیتم‌هایی که توسط هر عامل پیش‌بینی می‌شود را نشان می‌دهد. باید عنوان نمود که معنادار بودن آزمون بارتلت در سطح (۰/۰۰۱) نشانی دیگر برای مناسب بودن داده‌ها در انجام تحلیل عاملی اکتشافی است (جدول ۱).

کلیه سوالات عامل اول، که سه سوال داشت از بارهای

جدول ۲-شاخص‌های برآش مدل اندازه‌گیری پرسشنامه عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها

شاخص	درجه آزادی	کای اسکوئر نسبی	شاخص برازش تطبیقی مقتصد	ریشه دوم میانگین مربuat خطای برآورد
مقدار	۴۲۲	۲/۹۱۵	۰/۹۶۸	۰/۷۶۵
ملاک	-	۰/۹	بیشتر از ۱ تا ۳	بیشتر از ۰/۵
تفسیر	-	مطلوب	مطلوب	مطلوب

جدول ۳- معادلات اندازه گیری پرسشنامه عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارکها

متغیر	مولفه	معرف	بار عاملی	مقدار بحرانی
ویژگی‌های همسایگی	وضعیت اجتماعی-	سوال ۱۵	۰/۵۲	۱۱/۷۲۲
ویژگی‌های پارک	اقتصادی منطقه	سوال ۱۷	۰/۵۸	۱۱/۹۶۵
ویژگی‌های امکانات و برنامه-	نحوه دسترسی و استفاده ساکنین از وسایل نقلیه	سوال ۲۹	۰/۶۸	۸/۵۵۰
ایمنی	سوال ۱۰	سوال ۱۰	۰/۶۶	-
ویژگی‌های های تفریحی فعال	سوال ۱۱	سوال ۱۱	۰/۶۶	۱۲/۸۶۲
ویژگی‌های تمایل رفتاری	سوال ۳۰	سوال ۳۰	۰/۶۷	۱۲/۲۵۵
استفاده کنندگان	سوال ۳۱	سوال ۳۱	۰/۵۱	-
ویژگی‌های نگهداری پارک	سوال ۲	سوال ۲	۰/۵۰	۱۰/۵۰۰
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۱۶	سوال ۱۶	۰/۶۶	۹/۶۰۸
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۲۶	سوال ۲۶	۰/۵۹	-
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۹	سوال ۹	۰/۶۰	۱۱/۸۰۵
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۲۷	سوال ۲۷	۰/۶۳	۱۱/۷۰۴
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۲۸	سوال ۲۸	۰/۶۴	-
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۱	سوال ۱	۰/۵۸	۹/۸۸۳
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۴	سوال ۴	۰/۶۱	۸/۳۳۵
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۷	سوال ۷	۰/۵۱	۸/۰۴۱
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۸	سوال ۸	۰/۵۰	۶/۳۶۹
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۱۲	سوال ۱۲	۰/۳۵	۷/۶۲۵
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۲۴	سوال ۲۴	۰/۴۴	-
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۵	سوال ۵	۰/۴۹	۹/۱۹۹
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۶	سوال ۶	۰/۶۰	۹/۳۴۳
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۱۳	سوال ۱۳	۰/۶۱	۸/۲۵۱
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۱۴	سوال ۱۴	۰/۵۱	-
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۲۵	سوال ۲۵	۰/۶۰	-
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۳	سوال ۳	۰/۵۲	-
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۲۲	سوال ۲۲	۰/۵۴	۱۰/۳۳۷
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۲۳	سوال ۲۳	۰/۴۵	۸/۸۲۱
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۱۸	سوال ۱۸	۰/۶۷	-
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۱۹	سوال ۱۹	۰/۶۶	۱۰/۹۵۵
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۲۰	سوال ۲۰	۰/۷۲	۱۲/۱۷۹
ویژگی‌های تفصیلی	سوال ۲۱	سوال ۲۱	۰/۵۵	۹/۳۰۸

بحرانی، واریانس تبیین شده و سطح معناداری) بیانگر این است بارهای عاملی سوالات مربوط به بعد ویژگی‌های همسایگی، بارهای عاملی سوالات مربوط به بعد ویژگی‌های پارک و بارهای عاملی سوالات مربوط به بعد ویژگی‌رفتاری استفاده کنندگان در وضعیت مطلوبی قرار دارند. نتایج جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که تمامی شاخص‌های روایی و پایایی در حد قابل قبول می‌باشند

نظر گرفته شد. با توجه به نتایج موجود در نمودار ۱، هشت عامل توانسته‌اند مقدار واریانس بیشتر از واریانس هر معروف را بدست آورده‌اند.

با توجه به نتایج موجود در جدول ۲، شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری پرسشنامه عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها از شرایط مطلوبی برخوردار است. مقادیر برآورد شده در جدول ۳، (بار عاملی، مقدار

جدول ۴- شاخص‌های روایی و پایابی

بعد	شاخص روایی و پایابی	CR	بزرگتر از	بزرگتر از	کوچکتر از	ASV	MSV	AVE	کوچکتر از	کوچکتر از	AVE
ویژگی‌های همسایگی	وضعیت اجتماعی- اقتصادی منطقه	.۰/۸۲۵	.۰/۵۲۹	.۰/۵۳۶	.۰/۳۴۰	.۰/۴۳۳					
ویژگی‌های پارک	نحوه دسترسی و استفاده ساکنین از وسائل نقلیه	.۰/۷۵۶	.۰/۵۳۷	.۰/۳۳۱	.۰/۴۷۸	.۰/۴۷۸					
	امکانات و برنامه‌های تفریحی فعال	.۰/۷۹۲	.۰/۵۳۳	.۰/۳۴۰	.۰/۳۹۸	.۰/۴۹۶					
	ایمنی	.۰/۷۷۲	.۰/۵۰۸	.۰/۲۸۸	.۰/۴۹۶	.۰/۶۴۵					
	وسعت و مناظر پارک	.۰/۹۵۲	.۰/۷۹۹	.۰/۲۸۵	.۰/۶۴۵	.۰/۵۸۹					
	امنیت و شرایط نگهداری پارک	.۰/۹۰۹	.۰/۷۱۳	.۰/۳۹۲	.۰/۵۸۹	.۰/۳۶۶					
- ویژگی رفتاری استفاده-	تمایل رفشاری به تفریحات فعال یا منفل	.۰/۷۴۲	.۰/۵۳۱	.۰/۴۱۲	.۰/۳۶۶	.۰/۵۳۱					
کنندگان	تمایل به تعاملات اجتماعی	.۰/۹۱۷	.۰/۶۲۱	.۰/۳۲۵	.۰/۵۳۱						

پایابی: $\text{AVE} > 0.5$ و $\text{CR} > \text{AVE}$; روای همگرا: $\text{Composite Reliability} (\text{CR}) > 0.7$; روای و اگر: $\text{AVE} < \text{MSV}$ و $\text{Average Shared Squared Variance} (\text{ASV}) < \text{AVE}$ و $\text{Maximum Shared Squared Variance} (\text{MSV}) < \text{AVE}$

پارک‌ها با ۳۱ بعد، ۳۱ سوال و ۸ مولفه با مقیاس پنج ارزشی لیکرت (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) مورد تایید قرار گرفت. یکی از ویژگی‌های مهم هر آزمونی اعتبار و روایی آزمون است، یافته‌ها نشان داد که پرسشنامه مذکور ابزار معتبری در زمینه مدیریت ورزشی است و پژوهشگران مدیریت ورزشی می‌توانند از آن در پژوهش‌های خود استفاده کنند. دیگر یافته‌ها حاکی از آن بود که شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری پرسشنامه عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها از شرایط مطلوبی برخوردار است. این یافته‌ها با نتایج مطالعات راجح (۲۰۲۱) (۶)، ترین و سیسیا (Trinh & Cicea, ۲۰۲۱) (۱۳۹۴) (۱۰) همخوان است. از دلایل همخوانی می‌توان به جامعه‌آماری و اهمیت استفاده از فضای سبز شهری در بهبود سلامت اشاره کرد. نتایج مطالعات ترین و سیسیا (Trinh & Cicea, ۲۰۲۱) حاکی از آن بود که فضاهای سبز مزایای اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی زیادی را برای انسان به ارمغان می‌آورد و در نتیجه کیفیت زندگی آنها را افزایش می‌دهد (۱۰). در تبیین این نتایج می‌توان گفت که در چندین دهه گذشته، سلامتی یک حق بشری و هدف اجتماعی در جهان شناخته شده است. یعنی، سلامتی برای ارضان نیازهای اساسی انسان لازم است و باید در دسترس همه انسان‌ها قرار گیرد (۱۱). بنابراین بنظر می‌رسد زندگی ماشینی امروز

که نشان از مناسب بودن روایی و پایابی متغیرهای مدل اندازه‌گیری دارند.

بحث

میزان فعالیت افراد در فضاهای شهری از عوامل متعددی تأثیر می‌پذیرد و پژوهش‌های متعدد مانند ترین و سیسیا (Trinh & Cicea, ۲۰۲۱) نیز تاکنون به نتایج مختلفی در این زمینه دست یافته‌اند (۱۰). ولی در بعد نظری می‌توان به مفهوم اساسی مدل‌های اکولوژیکی در سلامت رفتاری، استناد نمود. هدف این مدل‌ها دستیابی به درک مناسبی از نحوه تعامل مردم با محیط اطرافشان بوده و هسته اصلی آنها را اعتقاد به این مسئله تشکیل می‌دهد که تأمین انگیزه‌ها و مهارت‌های فردی، بدون در نظر گرفتن شرایط محیطی و ساختاری نمی‌تواند منجر به انتخاب رفتارهای سالم در افراد شود. بنابراین براساس مفهوم مدل‌های اکولوژیکی، مؤلفه‌های محیطی در کنار عوامل فردی (زیستی، روانی، اجتماعی و فرهنگی) از مهمترین عوامل مؤثر بر فعالیت افراد در فضای عمومی و تعامل با آن می‌باشد. بنابراین این پژوهش با هدف ساخت و اعتماد سنجی ابزاری برای ارزیابی و سنجش طراحی و اعتباریابی مقیاس عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی پارک‌ها انجام شد. پرسشنامه عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی-تفریحی

دلیل بنا به نظر کلنی (۲۰۰۷) درک و شناخت قوى از مکان‌های فیزیکي و واحدهای اجتماعي محله اطرافشان داشته و استفاده‌شان از فضاهاي محلی، به دلایل مختلفي همچون ملاقات دوستان، سرگرمی و گذران وقت، رايگان بودن، ايجاد دوستی‌هاي پايدار، پیدا کردن دوستان و ارتباطات اجتماعي جديد و مكانی برای فرار از خانه صورت می‌گيرد (۶). نوع استفاده آنها از اين فضاها نيز تا حد زیادي با سایر گروههای سنی تفاوت دارد، زیرا غالباً حضور و حرکتشان در اماكن ورزشی- تفریحی پارک‌ها به صورت گروهي و چند نفره صورت می‌گيرد و حتی در ساعاتی که هیچکس هم در فضا نیست، آنها حضور دارند (۱۴). بنابراین به عنوان شهروندانی کاملاً متفاوت، نیازمند فضایي متناسب با نیازها و خصوصیات خود هستند و امکانات و موقعیت‌ها باید جایی طراحی شوند که کودکان و نوجوانان آنها را ببینند و در یک فضای امن و معقول، بدون از بین بردن هیجان و انرژي دلخواهشان، به بازي و تعاملات اجتماعي پردازنند (۱۵). زیرا عدم فرصت حضور و فعالیت در اماكن ورزشی- تفریحی پارک‌ها، علاوه بر اين که اماكن رشد آنها را به عنوان فردی سالم و اجتماعي تهدید می‌کند، احتمال شرکت آنها در فعالیت‌های پرخطر و ضد اجتماعي را نيز افزایش می‌دهد (۱۶). در شرایط حاضر، توجه به حضور و فعالیت این گروه سنی در اماكن ورزشی- تفریحی پارک‌ها و تأمین مناسبات لازم برای تقویت آن، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و باید مسولان در این امر کوشای بشنند.

محدودیت‌ها: محدودیت‌های این پژوهش شامل: (۱) محدودیت‌هایی که پژوهشگر تعیین کرده است که عبارتنداز: (الف) شرکت‌کنندگان به دلیل اینکه از جامعه آماری مشخصی (کودکان و نوجوانان ۱۳ تا ۱۸ سال) انتخاب شده‌اند، لذا نتایج پژوهش فقط قابل تعمیم به این جامعه آماری بود. (ب) منطقه مکانی: حوزه پژوهش کودکان و نوجوانان شهر تهران بود. (ج) محدوده زمانی: فقط کودکان و نوجوانان که در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ محصل بودند، مورد بررسی قرار گرفتند. (۲) محدودیت‌هایی که خارج از کنترل محقق می‌توانند بر نتایج پژوهش اثر داشته باشند که عبارتنداز: (الف)

موجب شده مردم بهویژه کودکان و نوجوانان تحرک کمتری داشته باشند و بیشتر وقت خود را با بازی‌های رایانه‌ای و تماسای تلویزیون بگذارند. حتی با توجه به نتایج آمار تو صیفی پژوهش که نشان داد بیشتر از ۲۵ درصد مردم برای رفتن به پارک از وسیله نقله شخصی استفاده می‌کنند و این بیانگر این است که جامعه کم تحرک شده است. از سوی دیگر با توجه به اینکه کودکان و نوجوانان یکی از مهم‌ترین گروههای سنی هستند که در حدفاصل ۱۲ تا ۱۹ سالگی و یا ۲۰ تا ۲۰ سالگی قرار دارند (۱۲). آنها در مقایسه با سایر گروههای سنی، آسیب پذیرتر و حساس‌تر بوده و در دوره‌ای از زندگی خود به سر می‌برند که به دلیل افزایش تضاد با والدین و تلاششان برای مخالفت با اقتدار بزرگسالان، تمایل بیشتری به انطباق و ارتباط و با همسالانشان دارند تا به واسطه سطح یکسان اطلاعات و قدرتی که در بین‌شان وجود دارد، نحوه برقراری و ارزیابی تعاملات اجتماعی، بروز رفتارهای پايدار، بیان نظرات خود و شنیدن و تحمل کردن نظرات دیگران را ياد بگیرند. اين مسئله، در کنار استقلال بیشتر اين گروه سنی برای حضور در فضاهاي شهری مانند پارک‌ها نسبت به کودکان منجر می‌شود تا در مقایسه با آنها، زمان کمتری را در خانه و با خانواده سپری کرده و همواره نیاز به فرصتی برای تعامل و برخوردهای اجتماعی روزانه با همسالان و به دور از دیگر گروههای سنی داشته باشند نیازی که مطالعات مختلف، اماكن ورزشی- تفریحی پارک‌ها را بهترین و یا گاهی تنها بستر موجود برای رفع آن معرفی نموده‌اند. زیرا کودکان و نوجوانان برای رشد به عنوان فردی با اعتماد به نفس، متعادل و با هویت جمعی نیازمند مکان‌های عمومی و نیمه عمومی هستند تا بتوانند تنوعی از نقشهای اجتماعی را در آن مشاهده و تجربه کنند. بنابراین کودکان و نوجوانان به صورت بالقوه بخش بسیار مهمی از استفاده‌کنندگان از اماكن ورزشی- تفریحی پارک‌ها به حساب می‌آیند و نسبت به سایر گروههای سنی نیز وابستگی فعالیتی بیشتری به محیط محلی و همسایگی داشته و عمدها به فرصت‌های تفریحی‌ای که در فاصله قابل قبول پیاده روی با دوچرخه سواری هستند، محدود می‌شوند (۱). به همین

طور قابل قبولی این خصیصه‌ها را مورد اندازه‌گیری قرار داد. استفاده از این پرسشنامه می‌تواند راه گشای بسیاری از تحقیقاتی باشد که در آنها اندازه‌گیری عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی- تفریحی پارک‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار خواهد بود.

ملاحظات اخلاقی

مقاله حاصل برگرفته از رسانه دکتری زیر نظر کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری و با کد اخلاقی به شناسه IR.IAU.SARI.REC.1402.212 انجام گرفته است.

مشارکت نویسنده‌گان

زینت نیک‌آیین نگارش مقاله و علی زارعی ویراستاری مقاله را برعهده داشتند و فریده اشرف گنجویی داده‌ها را تجزیه، تحلیل و سارا استوار آن را تفسیر کردند.

References

- Cohen DA, Ashwood JS, Scott MM, Overton A, Evenson KR, Staten LK, et al. Public parks and physical activity among adolescent girls. *Pediatrics*. 2006;118(5):e1381-9.
- Jafarzadeh M, Vashani B, Shahroodi H. Quality of life of the elderly in Sabzevar. *J Sabzevar Univ Med Sci*. 2010;17(30):213-217.
- Holt E, Lombard Q, Smiley-Smith S, Quinn J. Active and passive use of green space, health, and well-being amongst university students. *Int J Environ Res Public Health*. 2019;16(424).
- Yeh HP, Stone JA, Churchill SM, Wheat JS, Brymer E, Davids K. Physical, psychological, and emotional benefits of green physical activity: An ecological dynamics perspective. *Sports Med*. 2016;46(7):947-953.
- Wolch JR, Byrne J, Newell JP. Urban green space, public health, and environmental justice: The challenge of making cities 'just green enough'. *Landsc Urban Plan*. 2014;125:234-24.
- Raji S. The role of parks and citizenship sports in improving the quality of life of citizens (Case Study of District 14 of Tehran). *Natl Conf Sustain Tour Sport Tour Health Environ Approach*. 2015.
- Zhu J, Lu H, Zheng T, Rong Y, Wang C, Zhang W, Tang L. Vitality of urban parks and its influencing factors from the perspective of recreational service

ملاحظات انسانی می‌تواند در پاسخ افراد به پرسشنامه‌ها موثر واقع گردد. ب) شرایط پیش‌بینی نشده محیطی می‌تواند بر یافته‌های پژوهش اثر ناخواسته بگذارد. ج) خطای غیر قابل اجتناب نمونه برداری آماری می‌تواند عامل دیگری باشد که نتایج را تحت تاثیر قرار دهد.

پیشنهادات: با توجه به نتایج بدست آمده پیشنهاد می‌شود، بستر سازی فرهنگی برای حضور بیشتر کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی- تفریحی پارک‌ها در مدارس فراهم شود تا سطح آگاهی عمومی آن‌ها افزایش یابد. پیشنهاد می‌شود مسئولان امکانات ورزشی- تفریحی بیشتری را در پارک‌ها فراهم کنند تا کودکان و نوجوانان که از لحاظ مالی بضاعت کمتری دارند از این امکانات بیشترین استفاده را ببرند. پیشنهاد می‌شود احداث پارک‌های جدید به گونه‌ای باشد که امکان دسترسی به آنها راحت تر و امنیت بالای بیشتری داشته باشند تا خانواده‌ها ترغیب شوند و بدون نگرانی اجازه دهنند فرزندان آنها در پارک‌ها فعالیت‌های ورزشی- تفریحی انجام دهند. با توجه به اینکه یکی از فعالیت‌های مورد علاقه کودکان و نوجوانان در نمونه‌های پژوهش هنگام حضور در پارک انجام بازی‌های توپی بود، پیشنهاد می‌شود در پارک‌ها محیطی وجود داشته باشد تا کودکان و نوجوانان بتوانند بازی‌های توپی را انجام دهند و اگر هم وجود دارد کیفیت آن‌ها بهبود یابد. با توجه به سطح درآمد خانواده‌ها پیشنهاد می‌شود همه وسائل و امکانات موجود در پارک تا جای که ممکن است رایگان باشد تا همه کودکان و نوجوانان بتوانند بدون دغدغه از وسائل استفاده بکنند. به مسئولین و کاربدستان پیشنهاد می‌شود با توجه به سطح طبقه خانواده‌ها تا جای که ممکن است پارک‌های بیشتری در مناطق کم برخوردار شهری بسازند تا این کودکان و نوجوانان و خانواده‌ها مجبور نباشند مسافت طولانی را برای رفتن به پارک طی کنند.

نتیجه‌گیری

به طور کلی نتایج پژوهش حاکی از آن است که با استفاده از پرسشنامه عوامل موثر بر حضور کودکان و نوجوانان در اماکن ورزشی- تفریحی پارک‌ها می‌توان به

supply, demand, and spatial links. *Int J Environ Res Public Health.* 2020;17(5):1615.

8. Hugo S, Teresa A, Pereira-Duarte A. Talent identification and development in male football: A systematic review. *Sports Med.* 2018;48(4):907-931.

9. Marandi M, Nazari R, Tabesh S. Effective factors in the development of citizenship sports in the Islamic Republic of Iran in the direction of social health: A meta-combination study. *J Health Promot Manag.* 2021;10(6):80-98.

10. Trinh NTH, Cicea C. Green space and its role in improving social and economic development for a better quality of life. *Manag Econ Rev.* 2021;6(1):49-61.

11. Manochehri Nezhad M, Hemati Nezhad MA, Rahmati MM, Sharifiyan E. Identification and analysis of effective factors in institutionalizing sport culture in children and adolescents from the perspective of physical education teachers. *J Sport Manag.* 2018;10(1):163-179.

12. Janston K, Mage M, Shap R. Talent identification in sport: A systematic review. *Sports Med.* 2018;48(1):97-109.

13. Cronbach LJ. Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika.* 1951;16(3):297-334.

14. Nikazin A, Naeenian M. Health-related quality of life in adolescents: Differences in mental health, socio-economic status, gender, and age. *Dev Psychol Iran Psychol.* 2013;135:271-281.

15. Park M, Riley J. Play in natural outdoor environments: A healthy choice. *Dimens Early Child.* 2015;43(2).

16. Shahrizadeh S, Moayedfar S. Strategic planning of a child-friendly city with emphasis on children's creativity (Case study: Yazd city). *Urban Res Plan.* 2017;8(28):2476-3845.